

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, iránycikkek, bel- és külföldi hírek.

Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Beóthy kormánybiztos **Bem** tábornoktól f. hó 17-ről következő tartalma hivatalos jelentést vett.

Szerencsém van önnel tudatni, hogy Puchner főtábornokot, ki Medgyesnél minden erejét összepontositá ellenem, tökéletesen megvertem és ő Szeben felé menekült. Reménylem, hogy f. hó 20-kán Szebent beveszem, mert a' Gálfalvánál volt tegnapi találkozás és mai megveretés után tökéletesen meg van semmisítve.

Balástelkén pihentem csapataimmal, mert különben Medgyest elfoglaltam volna még ma.

Veszteségünket nem tudhatom; de körülbelül 250 foglyunk van nyereségünk. Az ellenség veszteségéről bővebben később, mert az ellenség tökéletesen szétveretett.

Ugyan a' t. kormánybiztos ur hivatalos tudósítást vett arról, hogy jan. 19-én részint az erdőbe, részint Monor felé szét futamodott oláhok és határörkatonák Balásfalvát oda hagyván, Czecz alezredes (Balásfalvát) ellentállás nélkül elfoglalta 's most nyomul utának.

A' „Közlöny“ folyó évi jan. 17-én Debreczenben kelt 3-ik száma jutott véletlenül kezeink közé. E' lap hivatalos rovatában következő tartalma hiv. jelentés olvasható:

Balassa Gyarmat jan. 14-én 1849.

Mintán az ellenség seregeinket folyó hó 11-kén Oroszi, Vadkert és Ipoly Ság környékén utolérte volna, Görgői táborvezér ugyanez nap utócsapatát Gijon ezredes vezérlete alatt az ipoly Sági szőlőkben és Tompa vidékén ágyukkal erősen ellátva oly szerencsésen helyezé el, hogy az ellenség előre nyomulván, mitsem gyanított elrejtett katonáinkról; 11 óra tájban minden gond nélkül be is vonult a' nehéz lovasság Csurich tábor-

nok, Noszticz és Wallis parancsnokok vezérlete alatt a' szőlőkertek mellett Ipoly Ságba, hol erős ágyutüzeléssel fogadtatott a' mi részünkről. Az ellenség rémületében anyyira megzavarodott, hogy önvédelmére nem is gondolván, majdnem minden lövés nélkül megfutamodott és a' csatatért nagyszámu holtakkal elboritva hagyta el. Ugyancsak Gijon ezredes parancsnoksága alatt történt f. hó 12-én, mintán az ellenség Ipoly Ság körül ismét összeszedte magát egy másik, az előbbihez hasonló ütközet. Folyó hó 13-án, miután Görgői táborvezér utócsapatát tetemesen megerősítette, Varsánynál állította fel csatarendbe és hasonló szerencsével működött az ellenség vesztére. Ugyanez naptörtént egy kissébszerű előcsatározás Verebélynél, hol Schwarzenberg előrei kénytelenek voltak visszavonulni.

Seregeink igen lelkesültek, az ellenség emberei szembetűnőleg levertek 's a' felvidék hegyvölgyei közt mintegy bizonyos legyőzetésüket sejdítik.

— László Anikó, Balogh Istvánné a' honvédek számára 5 darab lábravalót, 2 inget és egy esomó-sebre való vékony ruhát ajándékozott. Köszönet!

Nem hivatalos rész. Székely táborozás részletei.

(Végzet.)

A' csikiak, kik zsákmánnyal leginkább megterhelve valának, folytonos kérés után, oly feltétellel, hogy menet Udvarhely- és Keresztur fészket — melyeknek csász. katonaság általi elfoglalásáról az alatt megbizonyosodánk — az ellenségtől megtisztítsák, pár hétre baza menni engedelmet nyertek. Értesültünk azonban hogy Nyárádtó felől ellenséges mozgalmakat vettek észre 's hidőreink állomásokat elhagytak. Ez éjen nem történt

semmi. Másnap délfelé megtudjuk, hogy nem o-
láhság, nem egy két ezer katonaság, de csász.
kir. tabornok, csász. sereggel, roppant ágyuk és
hadi készüllettel jő ellenünk.

Mi lehet a' háboru czélja — nem tudók megfogni.

Táborunk a' város végéni bitófa körüli téren
foglala helyet. A' jobb szárnyán Dorschner, a' ba-
lon Beczman népe, a' III. honvéd zászlóalj a' Ki-
rálykut és Koronka felé volt felállitva. Zsombori
fővezér is ott volt. Az ellenség délután (nov. 5.)
3 és 4. óra között szemünk láttára a' velünk szem-
be levő dombon állította fel sergeit, ágyuit kiszé-
geztette, parlamentairt küldött, hogy az octob.
3-ki kir. leiratot ismerjük el 's fegyve-
rünket tegyüek le.

Elbámulánk a' General Commando im e' had-
folytatási ürügyén ugy mint modorán 's mire Zsom-
bori ezredesnek népünk nevében tett tagadó vála-
sza az ellentáborba érkezék, bögni kezdett az á-
gyu, zavarodni részünkről a' nép 's a' mint szól
és ismét szól az ágyu, ott terem Koronka felőla'
XII. honvéd zászlóalj egy pár százada 's nem fi-
gyelve az ágyuk dörgésére, nem tekintve a' meg-
íramlott lándcsásokat, (kiket a' székelyek sirások-
nak neveznek) neki vág egy magára az ellenség-
nek, ágyufedezetét két izben hátrálni kényszeríti,
több könnyű lovast mellőle ellő 's helyét válto-
zatlanul megtartva, sőt az ágyuk torkába mindig
eléfelé nyomulva, (egy párszor előnyomult a' há-
romszéki gyalogság is, melynek azonban vezére
jobb ra á t - o t igen hamar vezénylett) addig har-
czol, míg az egész csatatéren, egyes czellengő-
ket kivéve, csak magára marad; mit az ellenség
látván 's már most egész erejét a' lelkes kis csa-
pat ellen fordithatván, végre kénytelenek voltak
ők is a' babért szerencsésebb ellenségeknek hagyni.

E' vala nov. 5-ke, a' székely főtábor meg-
veretésének 's ezzel M. Vásárhely és az erdélyi
részek legközelebbi sorsa elhatározásának szeren-
csétlen napja. Ezután lőn bevéve Dézs, Kolozsvár,
Torda 'sat.

Mennem volna Magyarhonba vagy haltam vol-
na meg inkább a' csatatéren, mit üdvömrre mon-
dom, kerestem, mintsem nemzetem meggyalázta-
tásának im e' napját túléljem!!

Táborunk elszélede. A' város bevétellett 's
fegyverkeresés színe alatt több napi szabad zsák-
mányolás tárgya lőn. Kutyalván és Radnóton levő
táboraink nem sokára szétverettek; a' mezőségen
levő Tordara vonult. Székelyeink százan-kint hur-
czoltattak fogságba. Maros-szék nagyrésze, Udvar-
helyszék egészen, kivált a' lelkes Teleky, Bath-
len, Mikes és Zeyk családok birtokai feldulattak
oláh és szász rabló csordák győztes ellenségkint
most először léptek bé a' székely ezer éves szűz
földére. A' nemesség javait prédára hányták, zsel-
léreik 's szomszédaiknak olcsó áron eladták 's a-

zok árával és szebb szebb lovaikkal hazájokba té-
rének. A' nemesség, papság, önkéntesek és Má-
tyás lovasság üldözöbe vétettek, elfogattattak,
megölettek. Maros- és Udvarhelyszék lefegyverez-
tettek, a' törvények felfüggesztettek, katonai kor-
mányok állittattak, minden közlekedés megszűnt
a' nemzet lebékóztatott.....Ez a' székely tá-
borozás folyamának hű előadása,

Egy szemtanu.

A' m. vásárhelyi székely tábor megveretésének okai.

A' székely táborozás főmomentuma a' m. vá-
sárhelyi, részünkről elvesztett csata levén, szük-
ségesnek látom azt a' közvélemény tájékozása 's
a' jövőkor tanúsága végett okaiban és következe-
seiben megvizsgálni.

Hogy bérelttszóldosok szabadságért küzdő né-
pet legyőztek, nem első a' történetben; de hogy
a' vitézségéről híres székelység fegyvertelen ré-
szét polák, oláh, szász és cigány katonaság és
nemzetörség lefegyverezze, oly jelenés hazai tör-
ténétünkben, mi megérdemli, hogy okait fürkészsük.

A' „HONVÉDNEK“ a' haza szent földé mel-
lett, védenie kell a' hazai nemzetek becsületét,
historiai hírnevét is.

Megveretésünk gyökérokát nem kell valamely
különös személyben, nem egyes eseményben keres-
ni — több egyén bűnös árulásával szövetkezett itt
maga a' balsors és szerencsétlen körülmények 's
ugy nyomák nemzetünkre ez — ugy hiszem, nem
sokára lemosandó — gyalázat bélyegét.

Azon baljoslatu percz, midőn Buczi kapitány
és Réz Farkas (mint később kiviláglék) hamis hi-
rei a' nemzetet higgadt tanácskozásában megzava-
rák 's a' rögtönzés terére kényszeríték, azon percz
a' m. vásárhelyi catastroph magvát veté el, rendet-
len táborozásunk egész folyama ápolá, a' szász-
régeni rablás végre gyümölcsé érlelé.

Hogy is nem átállotta Buczi és társa olyas
mit hozni tény gyanánt a' nemzetgyűlés elébe, mit
szemeivel nem látott, mi iránt meggyőződve nem
lehetett.

'S ha már ők tették — miért engedék magu-
kat a' nemzet bölcsőbbjei lelkesedésök által any-
nyira elragadtatni, hogy az ifjuság és nép ohajtá-
sára hajoljanak 's maguknak oly roppant feladat-
hoz, minő czélszerűen és idvesen vezetve a' szé-
kely tábor működése leendett, egy éjszakai elő-
készületet engedjenek.

Sőt miért nem volt az egész nemzet között
ember, ki rá tudja birnia a' népet, hogy ne rögt-
ön és ne mind, de csak a' fegyveres erő és gya-
korlottabb nemzetörség 's bizonyos számmal men-
jen; a' többi pedig szerezzen fegyvert, gyakorol-

ja magát, legyen részint tartalék seregül, részint védje Udvarhely és Marosszéket reactionarus, szász és oláh invasiótól?

De ugy kell lenni, hogy e' nép többé senkiben, magában sem bizik. Ugy kell lenni, hogy a' sok nyomás alatt megszokta a' szolgaságot 's míg a' szabadság bajnokaiban gyanakodik, a' Schwarzelb zsarnokok kezeit szolgálai bizalommal csokolja. Különben hitt volna férfainknak, kik minden szentekre hivatkozva mondák, hogy menjen most a' nemzet egy része, majd elmegy a' másik 's így tovább.

Nem, nem! megyünk mind — kiálták. És úgy jön. Készületlenül mindnyájan menénk 's mindnyájan futánk.

Istenemre! Vagy úgy áll a' dolog, mint előadám, vagy azon számtalan lelkes és tapasztalt székelynek van igaza, kik állítják, hogy a' székelyt nem kérni, neki a' mi jó is parancsolni kell! Ilyenek az absolutismus következései.

Legyen tanuságul ez a' kormánynak és népvezetőknek.

Menjünk tovább az okok kutatásában.

Midőn octob. 17-kén kimondaték, hogy másnap indulunk M. Vásárhely visszavételére, egy szem löpora sem volt táborunknak. Még előbb Csikba, másfél napi járó földre kelle küldenünk. Ágyuink sem voltak, mert az előrelátó General Commando a' katonai főhelyeken Csíkszeredában és K. Vásárhelyt levő ágyukat még a' martiusi napokban Szebenbe vitette volt. (Ez ám az okos politika! de egyszersmind új alkotmányunk felfüggesztésének is titokkulcsa) Arra tehát, hogy Pestről kérjünk, vagy (mint a' m. vásárhelyi csata után a' lelkes Háromszék tett) itt ben öntessünk, időnk nem levén, csak nem pusztá kézzel indulánk háboruba.

Nem tréfa mit mondok. Az udvarhelyszéki tábor majd három hétig táborozott a' nélkül, hogy egy állodalmi töltenye lett volna. Beczman vezér igen naíval mindig azt mondá, midőn ez iránt felszólították: honnan az anyám izéjéből adjak, ha nekem sem adnak. Sőt a' Mátyás-lovagok nagy részének a' m. vásárhelyi csatakor sem vala töltenye.

Fegyveres erő dolgában hiszen jól állottunk, míg csak a' zavargó oláhokkal volt bajunk; de miután ók a' reactioval szövetkezének, erőnket háromszorta feljül haladták. Egy háromszéki, egy csiki, öszszesen is 1500-at alig tevő gyalog zászlóalj — mely azonban haza menők miatt naponta fogyott, egy teljes osztályt nem tevő csik-háromszéki huszárság, a' XII. honvéd zászlóalj, meg egy pár száz felszeretlen Mátyás-lovasság, végre két zászlóaljnyi fegyveres nemzetőrség tevő öszszes fegyveres erőnket. Láncsásainkat, kiknek nagy részét a' jobbára csak rabolni, égetni és zavarog-

ni tudó zsellérség és jobbágyság tevő, forma szerinti háboruban alig vehetni tekintetbe, ezek oláh tábor ellenében miúy erősek, puskával és ágyuval szemben épp oly gyengéknek mutatkoztak. Részemről láncsásokat a' nép lelkéből választanék de ágyu nélkül nem használnám, ekkor is csak rohamra és az elhullottak teljes kivégzésére.

Hadfolytatásunk modora is az okok egyikét képezi. Halljátok csak.

Tábori elrendezésről, hadias bégyakorlásról, szabályszerű mozdulatok, rendes élelmezés, szállásolás és fizetésről, (mik a' rablás és gyujtogatás egyedüli orvosszerei leendettek) valamint engedelmesség és fegyvelemről szó sem volt. Sőt fővezéreink azt sem tudták, menynyi zászlóaljaik, tiszteik, legényeik száma? tanulnak-é valaha? tudnak-é valamit? kikapták-é élelmöket? van-é hol háljanak? hányan mentek el, hová, miért? Husz zászlóaljnyi láncsásainknál csak két katonaviselt őrnagyunk volt. A' tisztek vezérestől együtt jól ettek, ittak, aludtak 's csapataikat (mondanám csordáikat) a' hová parancsolták vitték. A' ki verkedett, lopott, égetett, ölt, haza szökött, örhelyét vagy másnemű kötelességét elhagyta, megpirongatták egy előre, azután mentére hagyták. Mindenki csinálta a' mit tetszett.

Hát a' tábor mozgás és nyugvás alatti biztosságára mit tettek a' mi tiszteink, vezéreink?

Elő-, oldal- és hátőreink vagy soha nem voltak, vagy nappal a' főtáborral jártak, ettek, ittak és lármáztak, éjjel szintugy vele tivornyáztak és aluttak. Mikor megérkeztünk valahová, vezér és sereg főgondja a' hasa — egynek sem a' tábor biztossága volt. Czirkáló őreink nem voltak. Az ellenség kémei a' körülettünk levő hegyeken lesték mozdulatinkat, 's mi fityet sem vetettünk rá. Ha vagy egy töltenye volt, azzal szünetlenül puskázott a' legénység. Éjj volt vagy nappal, ellenséges vagy barátságos földön örök és sereg lármázott, puskázott, rendetlenkedett 'sat.

A' főhadvezérségi tanács strategiai működése is eredeti a' maga nemében.

Az egész székelységet kiindítja fészkeből 's a' szászokkal és oláhokkal határos Udvarhely- és Marosszéket védtelenül hagyja. Az udvarhelyszéki tábor mellé egy rendes fegyverest sem rendel 's kinek fegyverök volt is löszert nem ad. Kémeket nem tart. Az ellenség száudékát, midőn az már végre hajtattott, akkor tudja meg. Még csak a' táborozás céljával sem látszott tisztában lenni. A' rendelkezése alatti hadtestet játszi székely, könnyelmű gyermekként, százképpen változó terv szerint most ide majd oda mozgatja, téringeti, sokszor kergeti 's ekép erejéből kiveszi, kedvében ellankasztja. Hadi törvények valamint rendeletei pontos teljesedésbe vétele iránt magának tudományt nem szerez; a' helyett hogy a' tábor

egyik vagy más részét megvizsgáltassa, azt hadfolytatás czéljával megbarátkoztassa, a' jó ügy iránti buzgalmában megerősíts, reactionarius altatásoktól megóvja, egyik vagy másik hadszálláson heréskedik, lovagol 'sat.

Még csak azon kérdésre kívánok felelni: birta-e ügyünk a' mi vezéreink őszinte rokonszenvét? 's volt-e ökelmőknek hadvezéri képességök.

Én mindkettőre tagadólag felelek.

Ők mindnyájan osztrák érzelműek, a' régi bureaucratia teremtvényei, az absolutismus, stabilismus és szuronyvilág emberei a' szabadságnak 's kivált a' népszabadságnak, a' magyar birodalmi egységnek barátai nem lehettek. Ők a' martiusi chartat, uniotörvényezikket, ministeri kormányzást lelkökben soha nem szerették. Ők a' székelyt tovább is rabigában ohajtották volna látni 's maguk fölötté szokott módon tovább is uralkodni. A' mit im ezekkel ellenkezőt szóltak vagy tettek, az agyagfalvi gyűlésen tett eskü, szónoklatok és rábeszéléseknek tulajdonítandó. Ők hódoltak a' nemzet parancsának, mert féltették kenyeröket; fejöket; meghajoltak a' nép hatalma előtt külsőleg, de nem szívben és lélekben. Vezették zászlóaljait, teljesítették a' felsőség rendeleteit, de ez csak szolgálai kötelességteljesítés volt, min nincsen isten áldása. Ők az ügynek csak szinlett barátai, valósággal pedig ellenségei voltak. Rendetlenkedett a' székely, elhagyta őrhelyét, nem volt löszere, vagy azt vesztegette, rablott, gyujtogatott, az ügy főfő bajnokai, a' nemesség ellen békétlenkedett, néha ki is tört, kötelességét nem teljesítette, buzgalma hült, hazájába kívánczozott 'sat.'sat. a' német fővezérek és tiszték mindezeket elnézték, nem gátolták, sőt titokban örvendettek, mert tudták, hogy fegyelem nélkül a' leghősiebb seregnek is sorsa, végre fejtelenség, dissolutio és tökéletes megveretés szokott lenni.

A' következés megmutatta, hogy jól számitottak.

Képességöket illetőleg: egy derék hadvezér kellékei között első helyen áll, hogy az ügynek, melyet szolgál, teljes lelkéből barátja és harczi-selt ember legyeo, hogy seregének szellemét, véralkotát és gyengéit ismerje, azzal banni tudjon, bizodalmit, tiszteletét birja, idves czéljaira

rábírni tudja.... A' mi vezéreinknél minden hiányzott, ők a' székely gyengéivel banni nem tudának, bizalmát nem bírák. Természetes nyerseségét durvasággá bélyegzik, szabadság iránti szokatlan hajlamát féktelenkedéssé keresztelék, lobbanékony természetét megromlottságnak kiálták ki. Az agyagfalvi gyűléskori lelkesedését szerfelett felhasználni nem tudták. A' hadjárásra, mit 10 — 12 nap alatt el leheté végezni, 3 — 4 hetet vesztegettek. A' nemzet tetterejét elszibbaszták, ön-maga iránt bizalmatlanná tevék. Ide járult, hogy egyenetlen fegyverrel kellett küzdenünk, nem lévén ágyunk és az igazat kimondva a' puskaapor szagától is egy kissé már elszoktunk volt. 'sat.

Ily előzmények után virada ránk a' szerencsétlen novemb. 5-ke. Táborunk a' dissolutio pontján állott. Csak kedvező alkalmat várt, hogy szétoszolhasson. Fegyveres erőnk már egy harmadára volt apadva 's ez is részint a' sok ide oda keringés hosszu marsok, rendetlenkedés, fegyelmetlenség és zsákmányolás által erejéből kivéve, használhatlanná téve, a' többi zsákmánnyal megrakodva zászlóinkat oda bagyá 's haza tért. A' láncsásoknak is főgondjuk rakott szeke-reik voltak. Táborunk nagy része nem azon jár-tatta esztét, hogy verje meg az ellenséget, de hogy szállítsa haza zsákmányát. A' XII. honvéd zászlóalj, mely pedig táborunk erejét tette, gonoszszágból-e vagy ostobaságból egy egészen nélkülözhetendett állomásra voltak rendelve. Seregünkhez senki, de egy szó felvilágosító, bátorító szót sem intézett. Ütközet elvesztés esetére semmi rendelés nem tevődött. Az ellenség már megkezdette volt a' támadást; részünkről semmi moz-dulat, semmi lövés, semmi rohanás. Némán né-zők az ágyukat nekünk szegeztetni, némán és tétlenül golyózáporát ránk irányoztatni — mi néz-tünk, bámultunk és....

Barátim! lelkem ujból elkeseredik. Ne kény-szeritsetek tovább írnom. Inkább mondjátok, nem önként következett-e mindezekből gyalázatos meg-verettetésünk? Inkább imádkozzatok velem a' népek istenéhez, hogy nemzetünkről a' gyalázatot mentől előbb lemoshassuk.

Egy Szemtanu.

HIRDETÉS.

Az álladalom számára gabonát nagyobb meunyiségben szállítani vállalkozók jelentsék magokat nállam, b. monostor utca. Kribl ház.

Tar Imre.
Élelmezési biztos.
(1 — 12)

Torda kapun kívül a' Csillagnál vendéglő **PEP-PER LAJOSNÁL** találatnak többféle jó izüen készített ételek és italok a' legjutányosabb árron. Továbbá hogy ha valakinek szandéka leendene ebédet vagy vacsorát tulajdon házához vitetni, előleges egyezkedés mellett pontos szolgálatját a' fenn megirt vendéglő ajánlja.

kitett holt testeket az utban elfogott oláhokkal öszszehordattuk 's egy templom alatti sírboltba elhelyezők. Az utcán talált és öszszehordott holtak száma 19-re megy. Tegnap és mai kirándulásunk alkalmával, a' magyar lakosoktól elorzott számos marha jutott kezeink közé, melyből a' járai menekültek már visszszakapták sajátjukat, a' többiről pedig beküldésök mellett pontosan fogok számolni. Vett tudósításaink szerint az ellen a' havasokba vonult. **Biró Pál.**

Nem hivatalos rész.

Nagyselyk jan. 18.

Röviden tudatom a' szerkesztőséggel, hogy a' győzelmes magyar sereg Medgyesen keresztül minden ellentállás nélkül Nagy-Selykre érkezett, hol egy napi pihenést tartand. Bővebb tudósítást már küldöttem, de ez alkalommal talán előbb jutand kézhez ezen rövid tudósításom.

Kiss Sándor s. k.

T. tudósítónktól vettünk ugyan egy levelet jan. 17-ről Balázstelkéről, de a' mely a' tábornok úr hiv. tudósításánál későbbben érkezvén kezeink közé, belőle csak a' következő részleteket véljük kiemelendőknek.

A' balázstelki csatában az ellenséges sereget Puchner személyesen vezérelte. Az ellenséges könnyűlovasok egy főhadnagya nehezen megsebesülve hadi foglyunkká lett. A' ellenség közül többben estek el, közülünk egy sem. Sebesültünk mintegy 11 van; az ellenségé sokkal több.

Torda, jan. 18. E' pillanatban érkeztek a' vandali módon elpusztított Enyed város mintegy 1000 szerencsétlen lakosai, részint Tordáról fegyveres erő fedezete mellett küldött szekereken, részint pedig gyalog nélkülözve mind azt, mi életőknek bár silányúl tengetésére szükséges, miután Enyed feldulása és elhamvasztása óta az erdőben fa rügygyel, bogyóval, és italul hoval gédelgettek magukat.

Torda előljárósága 's lelkes polgárai, jóllehet maga e' város is az ellenség dúló átvonulásai és a' folytonos katonai szállásolás által örlöttjében 's különösen tüzelékében nagyon meg van szorulva, elhelyeztetésekről 's legelső szükségégeikről, testvériesen gondoskodni el nem mulatják ugyan, mindazáltal, Vincz, Jára 's a' több szomszédos magyar helységek menekülteit is igen nagy részben vevén igénybe a' segedelmezést, felette szükséges, sőt elkerülhetetlen, hogy mind ezen semmivel nem bíró szerencsétlenek a' kormány által sietőleg segedelmeztessenek. Eziránt csakugyan mint tudjuk már történtek is czélszerű intézkedések.

Nem lehet hallgatással mellőzni Enyednek azon, csak nem megfejtetlen elhanyagoltatását, mi-

szerint csupán 600 rablonak, mondhatni gyáván, esett áldozatjaul a' meglehetősen népességű virágzó város. Okait jelenben nehéz sürkészni; tán kifejti a' későbbi idő.

A' szerencsétlen menekültek megszabadítása oly körülmények 's csatázások között történt, melyeknek részletesebb tudása figyelmet érdemel.

Már az égés napja után küldetett velt Tordáról egy csapat, gyalog honvédekből és Mátyás-lovasokból Enyedre a' szerencsétlenek mentésére, de azon kivonuláskor, az első páni ijedtség miatt szétfutott népből csak igen kevesen találtatván meg a' még füstölgő söt égő város romjai között és pin-czéiben, szükségessé lett az erdőkön 's hol lehetett elrejtezett nyomorultaknak megmentése. E' végre f. h. 16-kán innen egy század gyalogság és a' Kress könnyű lovasok kisdud osztálja, több tordai önkéntes vállalkozókkal és anynyi szekérral, menynyire szert tenni csak lehetett, elküldetett.

A' megmentés sikeresítésére őrnagy és kormány biztos Dobozi István, azon őrnagy, kinék erélyességének köszönhetni a' fenérintett bátor és vitéz 's az alkotmányhoz, melyre megesküdtek szeghetetlen hűséggel ragaszkodó Kress lovas csapatot, alsófejéri főispán, Kemény István, Szilvási Miklós, Paget János, Wesselényi Ferencz, 's több lelkesek kíséretében, saját személyében vivén a' fővezényletet, tulajdon tudósítása nyomán adatnak itt elő ez érdekes hadi munkálat adatai.

A' csapatnak Enyedre érkezével érkezett éppen akkor, a' már lehamvadtt romok között rablását és képzelhetetlen gyilkolásait ismételő, egy rabló oláh csorda, melyet Kress könnyű lovas százados Perczi Mihály m. e. 14-ed magával hirtelen megrohanván, mire egy félszázad gyalogság segélyre oda érkezett, már rendezése és rettenthetetlen bátorsága által a' nagy tömeget széljelverte és meg futamtatta, a' gyalogsággal néhány perczig üzte, de a' bekövetkezett estvi homály miatt a' győzelmet tovább használni nem lehet. Fájdalom! a' lovasság derék egy őrmestere vitézségének áldozatja lett; lesből meglövetvén, azon helyt halva maradt és ma innepiesen itt Tordán el is temtetett.

E' csatázásban személyesen kitüntette magát Szilvási Miklós, több zsivány lelövése 's bátor elszántsága, valamint főispán Kemény István, mind a' szegény menekültek öszszeszedésében és ápolásában, mind az ellen kifürkészesében tanusított harczias férfiasága által.

Ugy szintén a' 27-dik zászlóalj 5-dik századbeli őrmester Anasztázi. Uraim, polgárok szolgáljanak e' nevek buzdításul. Fegyver és egyetértés, Uraim, 's e' hon mentve van.

17-én öszszegyűjtetvén 's m. e. 180 szekérral 's gyalog sorba elrendeztetvén a' szerencsétlen menekültek, hosszú vonalban indítottak Tor-

kitett holt testeket az utban elfogott oláhokkal összehordattuk 's egy templom alatti sirboltba elhelyezők. Az utcán talált és összehordott holtak száma 19-re megy. Tegnap és mai kirándulásunk alkalmával, a magyar lakosoktól elorzott számos marha jutott kezünk közé, melyből a járai menekültek már visszakapták sajátjokat, a többiről pedig beküldésök mellett pontosan fogok számolni. Vett tudósításaink szerint az ellen a havasokba vonult. **Biró Pál.**

Nem hivatalos rész.

Nagyselyk jan. 18.

Röviden tudatom a szerkesztőséggel, hogy a győzelmes magyar sereg Medgyesen keresztül minden ellentállás nélkül Nagy-Selykre érkezett, hol egy napi pihenést tartand. Bővebb tudósítást már küldöttem, de ez alkalommal talán előbb jutand kézhez ezen rövid tudósításom.

Kiss Sándor s. k.

T. tudósítónktól vettünk ugyan egy levelet jan. 17-ről Balázstelkéről, de a mely a tábornok úr hiv. tudósításánál későbbben érkezvén kezünk közé, belőle csak a következő részleteket véljük kiemelendőknek.

A balázstelki csatában az ellenséges sereget Puchner személyesen vezérelte. Az ellenséges könnyűlovasok egy főhadnagya nehezen megsebesülve hadi foglyunkká lett. A ellenség közül többen estek el, közülünk egy sem. Sebesültünk mintegy 11 van; az ellenségé sokkal több.

Torda, jan. 18. E pillanatban érkeztek a vandali módon elpusztított Enyed város mintegy 1000 szerencsétlen lakosai, részint Tordáról fegyveres erő fedezete mellett küldött szekereken, részint pedig gyalog nélkülözve mind azt, mi életőknek bár silányul tegetésére szükséges, miután Enyed feldulása és elhamvasztása óta az erdőkben fa rüggyel, boggyóval, és italul hovat gédelgettek magukat.

Torda előljárósága 's lelkes polgárai, jöllehet maga e város is az ellenség dúló átvonulásai és a folytonos katonai szállásolás által örlöttjében 's különösön tüzelékében nagyon meg van szorajva, elhelyeztetésekről 's legelső szükségégeikről, testvériesen gondoskodni el nem mulatják ugyan, mindazáltal, Vincz, Jára 's a több szomszédos magyar helységek menekültei is igen nagy részben vevén igénybe a segedelmezést, felette szükséges, sőt elkerülhetetlen, hogy mind ezen semmivel nem bíró szerencsétlenek a kormány által sietőleg segedelmezessenek. Eziránt csakugyan mint tudjuk már történtek is czélszerű intézkedések.

Nem lehet hallgatással mellőzni Enyednek azon, csak nem megfejtetlen elhanyagoltatását, mi-

szerint csupán 600 rablonak, mondhatni gyáván, esett áldozatjával a meglehetősen népességű virágzó város. Okait jelenben nehéz fürkészni; tán kifejti a későbbi idő.

A szerencsétlen menekültek megszabadítása oly körülmények 's csatázások között történt, melyeknek részletesebb tudása figyelmet érdemel.

Már az égés napja után küldetett velt Tordáról egy csapat, gyalog honvédekből és Mátyás-lovasokból Enyedre a szerencsétlenek mentésére, de azon kivonuláskor, az első páni ijedtség miatt szétfutott népből csak igen kevesen találattván meg a még füstölgő söt égő város romjai között és pin-czéiben, szükségessé lett az erdőkön 's hol lehetett elrejtezett nyomorultaknak megmentése. E végre f. h. 16-kán innen egy század gyalogság és a Kress könnyű lovasok kisdud oszátlja, több tordai önkéntes vállalkozókkal és anynyi szekérrel, menynyire szert tenni csak lehetett, elküldetett.

A megmentés sikeresítésére őrnagy és kormány biztos Dobozi István, azon őrnagy, kinék erélyességének köszönhetni a fenérintett bátor és vitéz 's az alkotmányhoz, melyre megesküdtek szeghetetlen hívességgel ragaszkodó Kress lovas csapatot, alsófejéri főispán, Kemény István, Szilvási Miklós, Paget János, Wesselényi Ferencz, 's több lelkesek kíséretében, saját személyében vivén a fővezényletet, tulajdon tudósítása nyomán adatnak itt elő ez érdekes hadi munkálat adatai.

A csapatnak Enyedre érkezével érkezett éppen akkor, a már lehamvadt romok között rablását és képzelhetetlen gyilkolásait ismételő, egy rabló oláh csorda, melyet Kress könnyű lovas százados Perczi Mihály m. e. 14-ed magával hirtelen megrohanván, mire egy félszázad gyalogság segélyre oda érkezett, már rendezése és rettenthetetlen bátorsága által a nagy tömeget széljelverte és meg futamtatta, a gyalogsággal néhány percig üzte, de a bekövetkezett estvi homály miatt a győzelmet tovább használni nem lehet. Fájda-tom! a lovasság derék egy őrmestere vitézségének áldozatja lett; lesből meglövetvén, azon helyt halva maradt és ma innepiesen itt Tordán el is temtetett.

E csatázásban személyesen kitüntette magát Szilvási Miklós, több zsivány lelövése 's bátor elszántsága, valamint főispán Kemény István, mind a szegény menekültek összeszedésében és ápolásában, mind az ellen kifürkésztésében tanusított harczias férfiasága által.

Ugy szintén a 27-dik zászlóalj 5-dik századbeli őrmester Anasztázi. Uraim, polgárok szolgáljanak e nevek buzdításul. Fegyver és egyetértés, Uraim, 's e hon mentve van.

17-én öszszegyűjtetvén 's m. e. 180 szekérel 's gyalog sorba elrendeztetvén a szerencsétlen menekültek, hosszú vonalban indítottak Tor-

da felé, minden felől a' ki küldött csekély számú fegyveresek által fedeztetni kellett, mi miatt a' csapat részei egymástól meszsze szakadozva voltak kénytelen lassan előre nyomulni annyira, hogy Vinczre érkezésük alkalmával annak csak m. e. fele része lehetett egy tömegben. Itt a' még fenálló székházból és az oláh beszerikának szánt cath. templomból 's más fal-romok mellől véletlen jól számított, de szerencsére rosszul sikerített fegyver lövésekkel fogadtatott a' kevés és elszortan nyomuló csapat. És szégyelve bár, de meg kell írunk, hogy e' lövésekre, a' tordai önkéntesen lement nemzetőrök, kevés jobbak kivételével, kik között Érsek Elek és Psoni katonai seborvos polgárok említendők, a' hegy oldalokon meghunyászkodva félre és elvonultak 's a' kevés honvédeket 's Kress lovasokat 's mi több a' szegény menekülteket sorsokra hagyták. Uraim tordaiak, legyen ez utolsó folt honfűségünkön, mert bizony nincs nekünk hová futni, itt élünk, itt halunk kell!

A' honvédek századosa, meszsze hátra maradván a' hosszú vonalú csapattal, csakugyan őrnagy Dobozi urnak 's vele volt Hunyadi díjtalan hadnagy Bánó Miklósnak a' százados Perecz 's vitéz lovassága közre működtevel sikerült a' megzavarodott őrszerget csata rendbe állíthatni, a' mohácsi, dombrói 'sat. határőrökkel vegyes oláh csordát mintegy fél óráig fentartani, 's miután Zudor és ifj. Veress József vezénylete alatt mintegy 60 székely önkéntes segedelmökre jöve, férjfiás részt vőnek e' csatában, végtére teljesen megfutamtatni. 'S így miután a' tömeg, több elestek hátra hagytaival Ujvár felé, honnan jöttek látszott, futva elhúzódott, a' győzelmes kis csapat és minden menekültek további bántódás nélkül, bár a' léto-mi utnak hegy ormai mind két felől sűrűn rakva valának fegyveres oláhokkal, Tordára beérkeztek 's lehető módon elszállásoltattak.

E pillanatban, jan. 19 délután 3 órakor hozták híru, hogy a' megfutamlott oláh csordát, a' Balázsfalvának indított magyar tábor derekasan megverte.

(A' tordai több ujdonságot jövő alkalomra.)

Belsőszolnokból jan 5-kén.

(Régi, de feljegyzésre méltó események.)

„Olmüzből ö. cs. kir. felségétől“ Belsőszolnok vármegyének Hlból Dézsen, című rendelet (a' le és fellépéseket adja elő) érkezett, azonban tárgyalás alá sem került; miért? nem tudhatni; okául egyebet nem lehet tulajdonítani mint azt, hogy az uralkodó általános t. biroi szellem, miszerint az

eljárásokban sinormérték: semmit sem tenni olyas mivel a' loyalis ellent (ki még visszajöhet) megbántuk, kísértetbe ne hozassék.

Urbánnak van egy drágalátos czimborája, kit hívnak ezredes Jablanczkinak, 's ki Kápólna 's Dézsről szaladt, ekkép nyilatkozott futása előtt pár nappal: Erdélyben soha addig csöndesség nem lesz míg magyar 's oláh és szász vegyesen 's együtt lakják e' földet 's minthogy közelebbi időkben a' rebellis nyakas magyar az oláhságot 's szászságot annyira fölingerelte maga ellen, a' magyarnak ki kell költözni az országból 's minden vagyonát az oláhságnak 's szásznak hagyni hátra; a' történetes tévedésből itten maradt 's vagyonát vesztett magyar pedig csak is oláhvá 's szászsá létel által szivhatja jövőben e' földön a' léget. A' Dézst szinte egy hétig őrzött beszercei 's vidékei nemzetőr tisztek is így nyilatkoztak: Ez ember valóságos csász. ezredes 's nem tiszteletbeli mint Mikás úr.

Gr. Daun — Párma major — az egy hétig hurczolt kétlovas előfogat visszaadásáért 50 ft. p. kivánt 's végre 10 ft. p. ig handlirozott 's ennek kezéhez vételével adta vissza tulajdonosának a' két lovát.

Dec. elején a' nyugalmazott Reininger alezredes aláírása alatt a' naszódi kormány Szolnok-megyét értesíté a' felől, mikép nagyfalusi határ-őrségbeli születésű Pap Jákob, absolvirter theolog, neveztetett ki a' Pacifications Comitétól a' XIV. Roman legio praefectusává 's kerülete áll Szolnok, Doboka 's Beszerce vidékének 96 falujából; szintén tudatja azt is, hogy a' nevezett 's bitofán doctorizálandó praefectus úr hiveit Bethlenben fogja öszszegyűjteni 's magát hivatalába installálván Tribunusait kinevezni. Ezt tudatva megkeresi az officiolatot, hogy a' nevezett praefectus iránti engedelmisséget a' megye népének meghagyja.

Ez a' praefectus ur működött is Bethlen környékén eleget hogy megszámloltassék érette. Dec. vége felé a' szebeni provincialis commissariatust Puchner ur elnöki rendeletéből elmondván, mikép a' cs. katonaság díjazása a' mostani háborus időkben a' kincstárt igen kiürítette, ezekből meghagyja, hogy a' folyó adónak háromnegyedét ez évi aprilisig beszédje 's azt folytonosan be is szolgáltatassa.

Mindaddig, míg az erdélyi megyékben is a' rendszer át nem változtatik 's a' tisztek a' főispányok nagy részével együtt meg nem rostáltatnak, ez országrészben a' dolgok kellő rendben bajoson fognak menni, mert a' mostani emberek nagy része nem emberei az ügynek 's magokat az ügygel nem azonosítva, hivataloskodnak a' fizetésért.*)

*) Urban is volt egy némely iránt ilyen észrevétellel.

Vegyes hírek.

A' n. enyedi szerencsétlenség után főisp. Kemény István ki küdetett a' szerencsétlenek összegyűjtésére. Sikerült őket megmenteni 's 80 szekeren Kolozsvárra szállítani. Soknak keze vagy lába elfagyván, ezek gondos ápolás alá vétettek. A' kolozsvári polgárok sokat házaikhoz fogadtak a' többiek a' ref. főtanodába elhelyeztettek. Igy előbb 600 p. ft. köztök kiosztatott; f. hó 21-kén pedig ugyan az ő számokra 2000 p. ft. adatott át Kemény István főispán számadása alá.

— Felvincz lakosai Tordára és vidékére menekültek, 's minthogy itt nem csak egyesek, hanem családok forognak fenn, Ugron István Tordamegyei kormányzóhoz 6000 p. ft. utalványoztatott, köztök leendő kiosztás végett, 's a' honvédi bizottmányhoz még nagyobb segély megrendeléséért is felírás tétellett. — A' reform. lelkésznek fizetése fél évre kiadatott az álladalom pénztárából.

— Vadász csapatok alakittatnak, foglalól 5 p. ft. adatván — 's rendes katonai zsold. Ebbe csak az állhat bé, ki löfegyverrel van ellátva. Mások a' mozgó nemzetőrségbe vétetnek fel, 's kiknek löfegyverök nincs láncsával állanak elő. Ezek rendes katonai zsoldot kapnak; kötelesek mind lakhelyökön, mind azonkívül hová rendeltetnek szolgálói — felekkettetnek az alkotmány iránti hűségre 's törvény iránti engedelmességre. Mind a' vadász mind a' mozgó őrsapatok alakítói és tisztjei alkalmasságáról a' megyék főtisztjei felelősök.

— Ugron István Tordamegye kormányzójául neveztetett.

— Tamási Károly a' kolozsv. cath. iskolában megürült egyházi történet és álladalom-tan tanárául helyettesített.

— Özvegyek, árvák nyugdíjai, az illető pénztárok hiánya miatt országos biztos ur gondoskodásából másunnan fizettetnek. Tanárok, lelkészek, egyház szolgálai fizetéseiket kapják.

— Minden fuvar 's kiszolgáltatót élelmi szerek kész pénzel fizettetnek.

— Puskák 's fegyverek vásároltatnak 's kiosztattak a' mozgó őrseregnek.

— Az álladalom részéről minden megtéteik, csak mi legyünk ügyünkhez hívek. Lóra minden ki képes, fegyvert 's minden védeszközt elő ki csak

elbirja, használjon a' hazának 's magának.

— Az elrablott vagyonok visszaszerzését az álladalom nagy feladatának ismeri. Portyázó csapatok indítottak minden felé e' végett 's az oláh ajku nép lefegyverzésére.

— Rögtön ítélő és rendes ítélőszékek tartatnak. Választmányi gyűlések, hol csak lehet indulnak meg 's minden elkövetetik, hogy a' rendszer állásba viszaléphessünk.

Sz o l n o k r ó l, jan. 15-ről következő érdekes 's hitelt érdemlő tudósítást vettünk: Ottinger mintegy 2000 emberből álló csapattal Szolnokban van, a' ferencziek gvardiánját egy egyházi beszéd tartására kényszeríté, ki kellett emelnie, hogy eddig kényszerítve volt a' hallgatásra, de mindig bűnnek tartá a' „törvényes“ király ellen felkelést. E' beszéd után a' nép öszszecsődült a' templom előtt, és kinyilatkoztatták egymás közt, hogy soha sem fogják kivonult népünket ellenségnek tartani, a' gvardiánt pedig agyonütéssel fenyegették, ha még egyszer hason szellemű beszédet tartana hozzájuk. A' császári tisztek durva szitkozódásokra fakadnak (kiknek két harmada magyarokból áll) 's megvallják, hogy ily csufos fogadtatásra mindedig nem találtak. Az ellenség akasztófa ígérkezése mellett requirál, nyugtatványoz, de semmit sem fizet. Ottinger magát másod vezérnek nevezé 's durván bánik a' néppel. A' vidékre Szolnokból irandó leveleknek nem szabad bépecsételtetniök, ő mind el szokta olvasni és ellenjegyezni.

Hadi tekintetben az egész Szolnokban fekvő sereg két ezer emberből áll, mind lovasság, maga az ellenség is csak két ezer ötszázra tevé számát. A' Jászságba vezető utak nincsenek elállva. Abonyban, mióta Ottinger átvonult nem volt ellenség, ugyan ezt mondják a' czeglédiek.

A' katonaság azt mondá, hogy Jellachich vezérlete alatt gyalogság fog hozzája csatlakozni. Midőn bevonult a' katonaság, azt mondta a' gazdának, hogy mintegy más napra tovább vonul, 15-én estve azonban még Szolnokban volt 's csak az előcsapat ment röppentyű ágyuval Törökszent-Miklós felé, Ágyujok mintegy 12 van, mind 12 fontos. Későbbi hírek szerint az ellenség más utat választani mondatik. (Közlöny.)

HIRDETÉS.

Az álladalom számára szükséges gabona mennyiség beszerzése végett folyó januar hó 25-kén árcsökkenés fog tartatni a' város házánál delelőtt 9 órakor, mi e' szállításra rállakozni kívánóknak ezennél hírül adatik. Kelt Kolozsvárt jan. 21-kén 1849.

Tar Imre,
élelmi biztos.

(1) Teleky Tamás ur mcrostor kapu előtti há-

zának egész felső emelete, konyhával, pinezével kiadó bővebben ugyan ott értekeződhetni. (1).

HIRDETÉS.

Az álladalom számára gabonát nagyobb mennyiségben szállítani vállalkozók jelentsék magokat nállam, b. monostor utca. Kribl ház.

Tar Imre.
Élelmezési biztos.

(1 — 12)